

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการแสดงออกซึ่งข้อเรียกร้อง ความต้องการ ความคิดเห็น ปฏิกริยา ความพึงพอใจ และการตอบสนอง ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างสนับสนุน ตลอดจนแสดงถึงพันธะความรับผิดชอบระหว่างประชาชนกับผู้ปกครอง รัฐบาล หรือตัวแทนของประชาชนที่ทำหน้าที่บริหารบ้านเมืองให้เป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน นักวิชาการทางรัฐศาสตร์บางกลุ่มจึงถือว่าการพัฒนาทางการเมือง คือ การทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และความสำเร็จของการพัฒนาทางการเมืองจึงขึ้นอยู่กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสำคัญ (สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. 2544 : 371)

จากการศึกษาของ เลสเตอร์ มิลเบรธ (Lester Milbrath. 1965 : 20 ; อ้างถึงในสมบัติ ชำรงธัญวงศ์. 2544 : 384) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ 1) ผู้ดูหรือผู้ชม (Spectator) เป็นกลุ่มผู้ที่สนใจติดตามทางการเมือง ซึ่งเป็น การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ได้แก่ การรับทราบข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง การชักจูงผู้อื่นให้เลือกตั้ง ผู้ที่ตนสนับสนุน และการสวมเสื้อ หรือติดสติ๊กเกอร์เพื่อแสดงการสนับสนุน 2) ผู้ที่อยู่ระหว่างกลุ่มที่สนใจติดตามทางการเมือง และกลุ่มที่ต้องการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง (Transition Activists) เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับกลาง ได้แก่ การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนทางการเมือง และการร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง 3) ชุนศึกหรือนักการเมือง (Gladiator) เป็นกลุ่มที่ต้องการเข้าไปต่อสู้หรือมีบทบาททางการเมืองโดยตรง ซึ่งเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง ได้แก่ การร่วมรณรงค์ทางการเมือง การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรค

การเมือง การร่วมประชุมแกนนำของพรรค การร่วมระดมทุน การเสนอตัวเป็นคู่แข่งชั้น
 ทางการเมือง และการดำรงตำแหน่งทางการเมือง และจากการจัดระดับของการมีส่วนร่วม
 ทางการเมืองข้างต้น (Milbrath. 1970 : 18-19 ; Mciver and Carmines. 1980 : 112-114 ;
 อ้างถึงใน วสันต์ สุวรรณ. 2547 : 61) ได้ชี้ชัดถึงหลักเกณฑ์ในเรื่องของการใช้ทรัพยากร เช่น
 เงิน เวลา ตลอดจนกำลัง หรือพลังงาน ที่ทุ่มเทลงไป หรือ อื่น ๆ ในการเข้าร่วมหรือดำเนิน
 กิจกรรมนั้น ๆ กิจกรรมใดที่ปัจเจกบุคคลได้ทุ่มเทให้อย่างมาก มีการใช้หรือสูญเสียทรัพยากร
 มาก ถือว่าเป็นการเข้าร่วมทางการเมือง ที่อยู่ในระดับสูงกว่ากิจกรรมประเภทอื่น ๆ ลดลง
 ตามลำดับโดยได้แบ่งการมีส่วนร่วมทาง การเมืองออกเป็น 3 ระดับใหญ่ๆ คือ การมีส่วนร่วม
 ทางการเมืองระดับสูง การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วม
 ทางการเมืองระดับต่ำ กล่าวคือ ถ้ากิจกรรมใดใช้ทรัพยากรและความตั้งใจมากก็ถือว่าเป็น
 กิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่อยู่ในระดับสูง กิจกรรมใดใช้ทรัพยากรและ
 ความตั้งใจพอสมควรหรือปานกลางก็ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ที่อยู่ในระดับกลางหรือปานกลาง และท้ายที่สุด ถ้ากิจกรรมใดใช้ทรัพยากรและความตั้งใจ
 น้อย ก็ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่อยู่ในระดับต่ำ เช่น การไปใช้
 สิทธิในการเลือกตั้ง ใช้เวลาไม่มากนักตลอดจนความตั้งใจก็ใช้ไม่มากเมื่อเทียบกับการเข้าร่วม
 ฟังประชุมสภาขององค์กรปกครองท้องถิ่นซึ่งใช้เวลาและความตั้งใจสูงกว่า แต่การเข้าร่วมฟัง
 ประชุมสภาขององค์กรปกครองท้องถิ่น หากเทียบกับการลงสมัครรับเลือกตั้งในองค์กร
 ปกครองท้องถิ่นก็ถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่า ดังนั้น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งจึงเป็นการมีส่วนร่วม
 ทางการเมืองระดับต่ำ การเข้าร่วมฟังประชุมสภาขององค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นการมี
 ส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลาง และการลงสมัครรับเลือกตั้งจึงเป็นการมีส่วนร่วม
 ทางการเมืองระดับสูง

เทศบาลตำบลห้วยน้ำคำ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ยกฐานะขึ้นเป็น
 เทศบาลตำบลห้วยน้ำคำ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2551
 มีจำนวนหมู่บ้านในเขตเทศบาล 19 หมู่บ้าน และสภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนส่วนใหญ่
 ในตำบลห้วยน้ำคำ ประกอบอาชีพค้าขายควบคู่ไปกับการเกษตร ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ตำบล
 ห้วยน้ำคำเป็นพื้นที่อยู่นอกเขตชลประทาน ประกอบกับพื้นที่เป็นดินเค็ม การทำการเกษตร
 จึงไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ดังนั้น ในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวประชาชนส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพ
 อุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ 1) เย็บผ้าขายส่ง เช่น เสื้อผ้า ที่นอน ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน
 2) ผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ เช่น กระจาดปลูกต้นไม้ ถังขยะ และ 3) ทำรายน้ำรองน้ำฝน

ส่วนการค้าขายนั้นจะเป็นในลักษณะของการออกเร่ขาย สินค้าที่นำไปขายส่วนใหญ่ก็จะได้จาก การประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ เสื้อผ้า ที่นอน ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน (เทศบาลตำบลห้วยน้ำค่า. 2552 : 11) จากการสังเกตจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ ของผู้ศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยน้ำค่าส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมือง ก่อนข้างน้อย ประชาชนยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร จะเห็นได้จากการประชุมสภา เทศบาลที่ผ่านๆ มา มีประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาน้อยมาก คือ ครั้งละ 1-3 คน หรือบางครั้งไม่มีเลย ทั้งที่สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยน้ำค่านั้นตั้งอยู่ในเขตชุมชนหมู่บ้าน และก่อนจะประชุมทุกครั้ง ทางเทศบาลได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเพื่อให้ประชาชนทราบ และจากสถิติการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2551 มีประชาชนออกไป ใช้สิทธิเลือกตั้งไม่มากนัก คือ ประมาณร้อยละ 63.26 (สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยน้ำค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังต้องใช้เวลาหา เลี้ยงชีพจึงทำให้ไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ หรืออาจจะมีสาเหตุอื่นใดที่ ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้

จากเหตุผลข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ระดับต่ำ) ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยน้ำค่าว่าอยู่ในระดับใด ประชาชนในเขต เทศบาลตำบลห้วยน้ำค่าเมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีส่วนร่วม ทางการเมืองในระดับใด และมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยน้ำค่า เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและ พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยน้ำค่าต่อไป

คำถามในการศึกษา

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยน้ำค่า มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับใด
2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยน้ำค่าเมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับใด
3. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยน้ำค่ามีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหัวนาคำ
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหัวนาคำ จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหัวนาคำ

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งเน้นที่จะศึกษา ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ระดับต่ำ) ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหัวนาคำ โดยการศึกษาจากแนวคิดของ มิลเบรธ (Milbrath. 1965 : 20 ; อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงชัญวงศ์. 2544 : 384) และในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาประเด็นของในแต่ละด้านที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของเทศบาลตำบลหัวนาคำ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการรับทราบข่าวสารทางการเมือง
- 1.2 ด้านการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
- 1.3 ด้านการพูดคุยในเรื่องประเด็นทางการเมือง
- 1.4 ด้านการชักจูงผู้อื่นให้เลือกผู้ที่ตนสนับสนุน
- 1.5 ด้านการแสดงตัวเป็นผู้สนับสนุน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

- 2.1 ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้
- 2.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ระดับต่ำ) ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลหัวนาคำใน 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการรับทราบข่าวสารทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ด้านการพูดคุยในเรื่องประเด็นทางการเมือง ด้านการชักจูงผู้อื่นให้เลือกผู้ที่ตนสนับสนุน และด้านการแสดงตัวเป็นผู้สนับสนุน

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลห้วยนาคำ จำนวน 10,569 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2552)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลห้วยนาคำ จำนวน 386 คน โดยใช้สูตรการคำนวณ ของ ยามาเน่ (Yamane)(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540 : 71-72)

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ศึกษาครั้งนี้ คือ พื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยนาคำ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 19 หมู่บ้าน

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

มกราคม 2553–สิงหาคม 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ของ มิลเบรธ ใน 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การรับทราบข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การติดตาม รวบรวม ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ทางหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต หรือหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน

1.2 การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง หมายถึง การติดตามสอบถามถึงคุณสมบัติของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง การติดตามสอบถามถึงหน่วยเลือกตั้ง การตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การชักชวนผู้อื่น ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การสอบถามถึงผลการเลือกตั้ง และการเฝ้าดูการนับคะแนนเลือกตั้ง

1.3 การพูดคุยในเรื่องประเด็นทางการเมือง หมายถึง การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติของนักการเมือง ความประพฤตินักการเมือง การบริหารงานของนักการเมือง การซื้อสิทธิ์ขายเสียง และการประชุมสภา

1.4 การชักจูงผู้อื่นให้เลือกผู้ที่ตนสนับสนุน หมายถึง การพูดถึงคุณสมบัติที่ดีของผู้ที่ท่านสนับสนุน การพูดถึงผลงานที่ดีของผู้ที่ท่านสนับสนุน การพูดถึงนโยบายที่ดีของ

ผู้ที่ทำนับสนุน การช่วยเหลือผู้อื่นใน กิจกรรม งานบุญประเพณี ต่างๆ และการให้สิ่งของ แก่ผู้อื่น

1.5 การแสดงตัวเป็นผู้สนับสนุน หมายถึง การสวมเสื้อ การติดสติ๊กเกอร์ ที่มี ชื่อรูป หรือหมายเลข ของผู้ที่ตนสนับสนุน อย่างเปิดเผย เพื่อให้ผู้อื่นรับรู้ว่าตนเป็นผู้สนับสนุน

2. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับตำบลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยน้ำคำ ในด้านการรับทราบ ข่าวสารทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การพูดคุยในเรื่องประเด็นทางการเมือง การชักจูงผู้อื่น ให้เลือกผู้ที่ตนสนับสนุน และการแสดงตัวเป็นผู้สนับสนุน

ประโยชน์ที่ได้รับ

ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล ห้วยน้ำคำ ทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล ห้วยน้ำคำ จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ และทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยน้ำคำ เพื่อนำผลจากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยน้ำคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY